

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

РЕШЕНИЕ № 17

София, 24 ноември 1992 г.

(обн., ДВ, бр. 98 от 4 декември 1992 г.)

Конституционният съд в състав:

Председател: Асен Манов

Членове: Младен Данаилов

Милчо Костов

Цанко Хаджистойчев

Станислав Димитров

Нено Неновски

Николай Павлов

Теодор Чипев

Милена Жабинска

Любен Корнезов

Пенчо Пенев

Александър Арабаджиев

при участието на секретар-протоколчика Стойка Белова разгледа в закрито заседание на 19 ноември 1992 г. конституционно дело № 22 от 1992 г., докладвано от съдията Нено Неновски.

Делото е образувано по искане на 50 народни представители от 36-о Народно събрание от 31 юли 1992 г. Иска се Конституционният съд на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията да установи противоконституционността на решението на Народното събрание от 15 юли 1992 г. по искането за даване статут на висше училище на така наречения Варненски свободен университет (ДВ, бр. 59 от 1992 г.).

С определение от 29 септември 1992 г. Конституционният съд конституира като страни по делото Народното събрание, Министерския съвет, Министерството на образованието и науката, Асоциация "Наука и бизнес" - Варна и Варненския свободен университет. С определение от 27 октомври 1992 г. съдът прие за допустимо искането и даде възможност на страните да представят писмени становища и доказателства. Становища в подкрепа на искането представиха Асоциация "Наука и бизнес" и Варненският свободен университет. Асоциация "Наука и бизнес" представи и писмени доказателства относно създаването, организацията и дейността на Свободния университет във Варна. Като доказателство е приет и стенографският протокол на 108-ото заседание на Народното събрание от 15 юли 1992 г.

С оглед на изложените в искането и в становищата съображения и на събраните доказателства по делото Конституционният съд приема следното:

На първо място като основание за обявяване противоконституционността на решението на Народното събрание авторите на искането изтъкват липсата на кворум при вземането му, с което е нарушен чл. 81, ал. 1 от Конституцията. За доказателство се посочва стенограмата на заседанието на Народното събрание, в която е документирано гласуването на 120 народни представители. Твърди се, че на заседанието са присъствали по-малко от 80 народни представители.

От стенограмата на заседанието на Народното събрание обаче се установява друго. Заседанието е започнало при наличие на кворум, което е удостоверено изрично. Нито веднъж в хода на заседанието не е изразено съмнение, че няма кворум. Такова съмнение не е изразено и преди гласуването на оспорваното решение, за да се извърши преброяване на присъстващите на заседанието народни представители, както предвижда това чл. 36, ал. 2 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание. От стенограмата се вижда още, че след гласуването е обявено

приемането на решение за така наречения Варненски свободен университет, което също не е било поставено под съмнение от никого. Твърдението за това, че са присъствали по-малко от 80 народни представители, не е доказано. Стенографският протокол е официален документ на Народното събрание и има доказателствена сила в случая. Правно-релевантна констатация относно наличието или липсата на кворум може да прави само Народното събрание, която се отразява в протокола от заседанието му.

Решението на Народното събрание се оспорва от гледна точка на компетентността на Народното събрание, и то в две направления.

Първо, подателите на искането намират, че Народното събрание е нарушило принципа за разделение на властите (чл. 8 от Конституцията) - навлязло е в сферата на съдебната власт, като е поставило под съмнение законността на регистрацията на Асоциация "Наука и бизнес" с нейния устав, в който е предвидено тя да образува Варненски свободен университет. Този довод не е основателен. Народното събрание е действало в съответствие с компетентността си по чл. 2, ал. 1 от Закона за висшето образование (ЗВО) в редакцията му от 1990 г. То не се е произнасяло по въпроса за регистрацията на Асоциация "Наука и бизнес". Мотивите на решението на Народното събрание, според които асоциацията е създавала Варненския свободен университет в нарушение на действащите закони, имат предвид нарушения на разпоредби не относно регистрацията, а относно създаването на висше учебно заведение. Създаването (в юридическия смисъл на думата) на такова учебно заведение не е от компетентност на асоциацията. Държавата упражнява контрол върху всички видове и степени училища (чл. 53, ал. 6 от Конституцията), а що се отнася до висшите училища, контролът при създаването им е предоставен на Народното събрание. Народното събрание не е обсъждало и не е решавало друг въпрос освен въпроса за даване статут на висше училище на Варненския свободен университет, т. е. не е напускало компетентността си.

Второ, поддържа се, че при вземане на решението си Народното събрание е действало извън границите на основните си функции по чл. 62 от Конституцията и на определените му в чл. 84 и 85 от Конституцията правомощия. Изпуска се обаче предвид това, че правомощията на Народното събрание не са формулирани изчерпателно в чл. 84 и 85. Частично те се съдържат и в други конституционни разпоредби. Конституцията не изключва възможността отделни правомощия на Народното събрание да бъдат конкретизирани и със закон. Освен това очевидно е, че не всички правомощия на Народното събрание са свързани със законодателната му функция и с функцията му да упражнява парламентарен контрол. Такова правомощие е предвидено в чл. 2, ал. 1 ЗВО.

Не е основателно и твърдението за допуснато нарушение на чл. 19, ал. 2 от Конституцията, според който законът създава и гарантира на всички граждани и юридически лица еднакви правни условия за стопанска дейност, като предотвратява злоупотребата с монополизма, нелоялната конкуренция и защитава потребителя. Приложното поле на тази разпоредба не е сферата на образованието, до която пряко се отнася решението на Народното събрание. Нейно приложно поле е сферата на стопанската дейност. Затова позоваването на чл. 19, ал. 2 не е уместно. Конституционният съд не може да обсъжда критериите за целесъобразност, от които парламентът се ръководи, когато дава статут на висше училище, във всеки отделен случай. Преценки за целесъобразност може да прави само парламентът.

Конституционният съд не намира за основателно и оплакването, че оспорваното решение нарушава чл. 53, ал. 5 от Конституцията. Създаването на недържавни училища и обучението в тях подлежи на контрол от страна на държавата. По отношение на висшите училища той се упражнява сега от Народното събрание по силата на чл. 53, ал. 5 и 6 от Конституцията във връзка с чл. 2, ал. 1 ЗВО. Разпоредбата на чл. 2, ал. 1 ЗВО трябва да се тълкува във връзката с чл. 53, ал. 5 и 6 от Конституцията. Щом Народното

събрание е оправомощено да легализира държавните висши учебни заведения, то е компетентно да стори това и спрямо недържавните. Самата разпоредба на чл. 2, ал. 1 ЗВО не е противоконституционна, както това се твърди в искането, макар че би могло да се разсъждава дали е целесъобразно именно Народното събрание да упражнява подобна компетентност.

Авторите на искането и на становищата се позовават на нарушения на вътрешно-организационни правила при подготовката на решението на Народното събрание в парламентарните групи и парламентарните комисии. Конституционният съд, както е имал вече възможност да обоснове схващането си в свои актове, не се занимава с евентуални нарушения от такъв характер.

Поради изложеното и на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията Конституционният съд

РЕШИ:

Отхвърля искането на 50-те народни представители от Тридесет и шестото Народно събрание за обявяване противоконституционността на решението на Народното събрание от 15 юли 1992 г. по искането за даване статут на висше училище на така наречения Варненски свободен университет.

Съдиите Любен Корнезов и Александър Арабаджиев са подписали решението с особени мнения, които са приложени към делото.

Председател: Асен Манов